

مؤسس (مؤسس) که تأسیس بانک شرکت می‌کنند باید اقل پنج هزار تومان بدهند لیکن کسان دیگر هستند که سی هزار تومان و بیشتر می‌دهند بنا بر این خوبست آقای امام جمعه هم نسبت بشمول خودشان بیشتر از این همراهی فرمایند (در این موقع بقرائن لایحه که بسدالدوله نوشته شده بود شروع شد، مضمون آن لایحه تقریباً این بود که بواسطه کمبایی پول در مملکت اقدامات در تأسیس بانک پیشرفت نخواهد کرد، استقرار از خارج هم برای مملکت مضرت است، در اینصورت خوبست تذکره بقیعت یکتومسان برای عموم رعایا ترتیب بدهند. بدهد شماره نفوس ایران بیست و کرور تومان برای دفع احتیاجات حالیه جمع آوری خواهد شد. تا اینجا مکث و قرائت شد و نهی از قرائت مابقی آن کردند)

حاج سید ابراهیم - در خصوص انتخاب و ورود و کلاه ولایات چه اقدامات شده

آقا سید عبداللّه - مجتهد وارد خواهند شد.

زرگر باهی - زمستان در پیش است در باب ترتیب امور بلدیّه تکلیفی معین نفرمودید

رئیس - کارها باید موافق قاعده و ترتیب پیش نهاد شود، مسئله بلدیّه هم بنوبت خود موضوع بحث خواهد شد.

سعدالدوله - اولاً باید حدود ادارات معین شود پس از تعیین دستور وزراء مسئله ترتیب امر بلدیّه راجع بوزارت داخله می‌شود فعلاً لازم است در تشکیل و برقراری کمیسیون تعیین قوانین اهتمام غوره.

صدیق حضرت - کمیسیون تشکیل شده لکن اعضای آنها مثل سایرین باختلاف وقت حاضر می‌شوند.

آقا سید حسین - تکلیف مرا بیست چیست ؟

صدیق حضرت - راجع باشماقی است که طرف رجوع مرا می‌هستند (مقصود دوزار است و است)

سعدالدوله - معمول مجالس ملی خارجه اینست که جای هر طبقه معین است و وزراء مسئول یا معاونین آنها هم حاضر میشوند تا اگر مطلبی راجع به یکی از آنها مذاکره شود فوراً ترتیب و انجام آنرا از آن وزیر بخواهند بنا بر این لازمست شرحی به صدارت ظلمی در باب فرستادن وزراء به مجلس نوشته شود.

رئیس - امشب می‌نویسم و فردا خواننده و فرستاده میشود.

صدیق حضرت - بلین چاپ شده و بعضی از تماشاچی داده خواهد شد که زیاده از اندازه جمع نشوند.

آقا میرزا سید ولی الله خان - هر قدر تماشاچی مجتمع شود ضرری نخواهد داشت.

سعدالدوله - بعد از تماشاچی ها مهمل اطلاع هستند لازم است حاضر شوند و مذاکرات مجلس را بمردم خارج برسانند که اسباب هشیاری و توجه املاک مردم شود.

آقا شیخ حسین - خوب است این تماشاچی ها مثل صاحب لایحه سابقه نهی از تشکیل بانک و تأسیس امور خیریه نکنند

مذاکرات مجلس پنجمه هفتم شوال ۱۳۲۳ پس از حضور و کلا

صدیق حضرت - در باب کمیسیون ترتیب دفتر مجلس مذاکره و یاد آوری کرد پس از مقالات مقرر شد که اجزاء کمیسیون از روز شنبه حاضر شوند.

رئیس - از حاج سید محمد از حضور حضرات تجار استقبال کردند. ایشان جواب دادند که حضرات فعلاً در تلگرافخانه باصفهان و شیراز و تبریز در تشکیل بانک ملی مشغول مغایره و مذاکرات هستند و فقط جواب مساعد صحیحی که رسیده از تبریز است و خوبست از طرف آقایان علما تمام ولایات مغایره شود که در خصوص تأسیس بانک ملی همراهی و مساعدت لازمه بکنند اعلان تشکیل بانک هم امروز بپایگاه داده شده.

آقا میرزا محمود کتابروش - لزوم روزنامه مجلس وطبع آن را عنوان کرد.

رئیس - امتیاز روزنامه باسم مجلس با آقا میرزا معین داده شده امروز هم بپایگاه فرستاده میشود. (در خصوص چند نفر باقی مانده کلامی مرکزی طهران مذاکرات بپایان آمد.)

رئیس - نشنول هستیم که بطوری شروع بانقلاب و تعیین آنها بکنیم که دیگر مورد ایراد مردم نباشد.

مدتی در خصوص مطالبه نظامنامه اساسی مذاکرات در میان بود در این باب بعضی از وکلا خاصه حاج محمد تقی و حاج سید ابراهیم و آقا سید حسین غلبی سختی کردند از جواب بعضی از وکلا استفاده میشد که از جانب دولت در این خصوص مداخله نموده میشود بالاخره مقرر شد که از طرف آقایان علما در این خصوص شرحی نوشته و مطالبه شود چنانچه سابقاً در باره نظامنامه انتظامات نوشته و نظامنامه را گرفتند (کافه مزبور نوشته و فرستاده شد)

در باب اجتماع و تنظیم سیادان و تعیین آنها در تلگرافخانه از زلی و ترتیب و قرار نامه تجار و زوفا مقالات در میان آمد.

رئیس - هنوز جواب از وزارت خارجه نرسیده لیکن خودم شخصاً چندین ماهر و متصدی این عمل بودم، سابقاً قرائت آن در آخر پنج سال تجدید میشد حالا میگویند ۲۴ و ۲۰ و ۶۱ و ۱۰ سال مدت اجازه و قرائت آن تعیین شده است در این خصوص مقرر شد منتظر وصول جواب از وزارت خارجه باشند.

(امروز سیدالدوله حاجی سید نصرالله و کابل و لرهایای هندی حاضر نبودند و کلام قدری دیر بمجلس حاضر شدند)

مذاکرات مجلس شنبه هفتم شوال بواسطه تغییر در امر خزان خانه و انتشار آن

از حیث کمبایی نان موضوع مذاکره و کلا حق خزانخانه و اصلاح امر نان است غالباً وکلا تحکیمات مردم را در این اظهار می‌داشتند، عقیده بعضی بر این بود که بواسطه ادراج این امر بعهده اولیاد دولت این انتشارات را هم فرستاده است و لازم است که از طرف مجلس اظهار شود که ترتیب خزانخانه بعهده کمبایی و اولیاد بود. اظهارات بعضی این بود که باید اظهار نمود

در صورتیکه اکثریت آراء و کلاه مجلس بر این شد که تشکیل کمبایی در این باب بعهده مؤسسان آنهاست برای تمهید حاضر شدند چرا از طرف دولت اجرای رای مجلس بشعوب افتاد.

و از جمله ایراداتیکه داشتند این بود در صورتیکه مردم بواسطه کمبایی نان ناچار بخیریداری آن بقیعت سابقه هستند دیگر چرا از طرف دولت بیست هزار تومان از خزانه اندرون بتوسط حکومت برای مصرف ضرر داده شود و حال آنکه وزراء دست اندازی بموجودی خزانه راجاز نمیدانستند.

جمعی وای دادند که از طرف مجلس چند نفر بر سالت حضور صدارت عظمی بروند در این خصوص مذاکرات در میان آمد جمعی را عقیده این بود که واسطه باید از وکلا باشد. بعضی رسالت وکلا را مخالف نظامنامه میدانستند. بعضی رسالت را برعهده رئیس محول میدانستند و بعضی دیگر هم این راه را جایز نمیشدند اظهار رئیس این بود که کوژا در موارد لازمه باید بمجلس حاضر شوند رئیس مجلس نمیتواند برای درخواست ترتیب امور علاقات وزراء برود بعضی را در این موضوع عقیده این بود که باید تا سه روز منتظر بود پس از این مدت در صورت عدم اصلاح این امر باید شرحی نوشته و در سولی فرستاده شود. سیدالدوله اظهار داشت که از طرف جناب وزیر مخصوص پایشان پیغام رسیده و اطلاع داده شده است که بهیچوجه عایل به داخله در امر خزانخانه نیستند و کمال مسرت را حاصل میکنند در صورتیکه با اقدامات مجلس تمهید این امر بدهد کمبایی باشد. و از عهده حکومت خارج شود. در جواب این پیغام گفته شد که خوبست این شرح از طرف حکومت کتباً اظهار شود. از طرف رئیس اظهار شد که وزراء باید حاضر شوند و در اصلاح این امر همراهی نمایند.

بالاخره با اکثریت آراء شرحی در این خصوص بصدارت عظمی نوشته و در مجلس قرائت شد.

مجداً در خصوص اینکه جای وزراء باید در مجلس معین شود و در مواقع لزوم بمجلس حاضر شوند مذاکره بپایان آمد.

و لارث سید مقتول هم مجدداً اظهار تظلم نمود لایحه هم که از طرف عنوان در خصوص اقدام در تسهیل تحصیل و ترقی معارف دختران مملکت بود در مجلس قرائت شد.

مذاکرات مجلس پنجمه ۱۲ شوال

مذاکرات در امور مختلفه و قرائت تلگرافات و لوابج جواب آنها بوده است.

جواب تلگرافیکه از طرف صدارت عظمی در خصوص انتخاب مغایره شده بود مبنی بر اظهار تشکر و اظهار رضایت از حکومت از حیث مساعدت در تنزیل قیمت و قراردادی از آن هومی و استعدای بدل مرحمت ملوکانه در حق حکومت از طرف اهالی مکتومانشاه ببا تلگرافی که از طرف طالع آنها مغایره شده بود بالاخره جوابی که از طرف صدارت عظمی رسیده بود قرائت شد.

تلگرافی از (ملایر) در جواب تلگراف صدارت عظمی مبنی بر استفسار از کجاست انتخاب و عده وکلا مغایره شده بود.

تلگرافی نیز از (یزد) بهمان مضمون مغایره شده بود.

همچنین تلگرافی از (کردستان) در استفسار